

## بازار سرمایه تحت تأثیر تب و تاب اقتصادی و سیاستگذاری‌های نامشخص در آستانه ریزش‌های مداوم قرار دارد

# مخمصه بورس



**شرق**: ریزش سنگین بورس در آخرین روز معاملاتی هفته جاری دوباره خیرساز شد و چهارشنبه ارزش خاص تغییر مالکیت حقوقی به حقیقی بازار سهام برای نوزدهمین روز متوالی منفی شد و ۷۰۰ میلیارد تومان پول حقیقی از بورس خارج شد. در معاملات چهارشنبه چهارم آبان، شاخص کل بورس پایتخت نسبت به روز کاری قبل ۲۶هزارو ۲۲ واحد ریزش کرد و به رقم یک‌میلیون ۲۴۱هزارو ۳۸ واحد رسید. به‌این‌ترتیب از نیمه کانال ۱.۲ میلیونی نیز پایین آمد. شاخص هم‌وزن بورس با افت هشت‌هزارو ۳۱۰ واحدی در سطح ۳۶۱هزارو ۳۵۷ واحدی ایستاد. همچنین شاخص کل فرابورس (آیفکس) ۲۷۷ واحد پایین آمد و در سطح ۱۷هزارو ۲۱۰ واحد قرار گرفت. بیشترین خروج پول حقیقی به سهام وبملت (بانک ملت) اختصاص داشت که ارزش تغییر مالکیت حقیقی به حقوقی آن ۳۴ میلیارد تومان بود. پس از وبملت، نمادهای شپنا (شرکت پالایش نفت اصفهان) و فولاد (شرکت فولاد مبارکه) بیشترین خروج پول حقیقی را داشتند.

**دولت سرعت گردش پول را می‌گیرد**

عباسعلی حقانی‌نسب، کارشناس بازار سرمایه وضعیت فعلی بورس را در گفت‌وگو با «شرق» این‌گونه تحلیل می‌کند: متأسفانه به نظر می‌رسد به دلایل اقتصاد سیاسی، دولت شدیداً سعی دارد جریان سرعت نقدینگی را در بازارها کاهش دهد. درواقع به دلیل بی‌ثباتی‌های اخیر و تداوم جریان اعتراضات می‌خواهد کنترل کند تا جریان نقدینگی به سمت بازارهای مخربی مثل ارز نرود تا تورم مضاعف ایجاد نکند.

او ادامه می‌دهد: من اعتقاد دارم دولت در حال گرفتن سرعت گردش پول است و از ابزار نرخ بهره هم استفاده کرده است. همین موجب شده روند خروج سرمایه در بازارهای دیگر که نقدشوندگی بالایی ندارند، کند شود و بازار سرمایه به‌عنوان تنها بازاری که امکان خروج سرمایه از آن هست، تنها گزینه باقی بماند. البته بازار سهام سهم زیادی از کل ثروت جامعه ندارد. سهمش کمتر از دو درصد از کل است. باین‌حال به دلیل شرایط نقدشوندگی بهتری که دارد در معرض خروج سرمایه قرار گرفته است.

**حمایت از بازار با گفتار درمانی؟**

به اعتقاد حقانی‌نسب دولت هیچ حمایت خاصی نکرده است و حداقل تلاش نکرد که اعتماد ازدست‌رفته مردم را به آنان بازگرداند. او می‌گوید: امروز اوج این بی‌اعتمادی را شاهد بودیم و شاخص افت بسیار زیادی داشت. عملاً با وجود اینکه قیمت سهام، در عین ارزندگی، بسیار کاهش پیدا کرده، ولی به دلیل جریان نقدشوندگی و عرضه و تقاضایشان می‌بینیم که درایی‌هایشان را به فروش می‌گذارند و چون حمایتی هم صورت نمی‌گیرد، درایی‌ها با قیمت پایین‌تری مبادله می‌شود.

این کارشناس می‌افزاید: آنچه عملاً اتفاق می‌افتاده این است که ۳۰۰ هزار میلیارد تومان از منابع شرکت‌هایی‌که سهامشان در حال افت است، در سپرده‌های بانکی ذخیره شده است. روزانه از پنج هزار

## به بهانه رکود در جزیره کیش

# ظرفیتی که آبروی کشور است



مهدی توکل‌ی

اقتصاد یک جریان پیوسته و متأثر از سایر عوامل است. منشأ شکوفایی اقتصادی را به واقع می‌توان در مدیریت صحیح، قانون‌مداری، شفافیت، استفاده صحیح از ظرفیت‌ها و منابع، برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری صحیح و منطقی جست‌وجو کرد. حال با این مقدمه می‌خواهیم به سراغ مناطق آزاد و مخصوصاً جزیره زیبای کیش برویم؛ جایی که بی‌تردید در کشور ما سرآمد و سنبل گردشگری نوین و مضاف بر آن به‌عنوان یک قطب بزرگ اقتصادی شناخته می‌شود. این در حالی است که این جزیره زیا مدت‌هاست دچار رکود شده و دیگر از آن کیش پرشاپا و گردشگریز خوری نیست.

وقتی علت موضوع را جست‌وجو می‌کنیم، خیلی ساده و راحت به مشکلات اقتصادی و سنگین‌شدن هزینه‌های سفر در خانوارهای ایرانی می‌رسیم که در کشوری که تحریم دیوار بلندی در اطراف آن ایجاد کرده و قدرت گردشگریزیری‌اش متکی بر حوزه داخلی است، پس



عکس: مصطفی روستی، میزبان

شرکت‌ها هم همچنان زیاد است، تأثیری نمی‌پذیرند و برای همین هم بی‌تفاوت هستند. اکنون اکثر سهامداران خرد و سهامداران عدالت در حال ضربه‌دیدن هستند.

او در نهایت بیان می‌کند که اگر دولت و مجلس بخواهند به رفتارشان در ماه‌های آتی ادامه بدهند و اقدامی عملی در راستای حمایت ساختاری از بازار سرمایه نداشته باشند، چشم‌انداز بازار مثبت نیست، اما اگر دولت جدی وارد میدان شود و دو کار انجام دهد، یکی تصویب مالیات بر عایدی ثروتمندان سوداگر کالاهای مصرفی و دیگری هم کنترل خلق نقدینگی و کاهش نرخ بهره، بازار سرمایه شرایط خوبی پیدا می‌کند.

حقانی‌نسب تأکید دارد «تا زمانی که این دو اقدام صورت نگیرد، شرایط بی‌اعتمادی در بازار ما وجود خواهد داشت».

**نقش ریسک سیستماتیک**

شهریار محمدنیا، دیگر کارشناس بازار سرمایه نیز در پاسخ به این

سؤال خروج سرمایه بیشتر در میان کدام گروه شدت گرفته است؟ به «شرق» می‌گوید: خروج سرمایه هم از سوی حقوقی‌ها و هم از سوی سرمایه‌داران خرد در حال انجام است. دلیل آن هم مشخص است؛ هیچ بارقه‌امیدی در بازار وجود ندارد. در شرایط فعلی که ریسک سیستماتیک در بازارها نقش آفرین است، لازم است برخلاف حالت متداول که تحلیل‌ها از پایین به بالااست، تحلیلی از بالا به پایین داشته باشیم.

از نگاه محمدنیا بر اساس همین نوع تحلیل هیچ روزنه‌امیدی برای سهامداران وجود ندارد؛ چه حقیقی‌ها و چه حقوقی‌ها. او توضیح می‌دهد: اگر از منظر جهانی نگاه کنیم، جهان با یک ابرتورم و چالشی جهانی از این منظر مواجه است. تمام بانک‌های مرکزی از فدرال‌رزرو گرفته تا بانک مرکزی اروپا سیاست‌های انبساطی در پیش گرفته‌اند و همین جهان را به سمت رکود برده است. حالا قیمت کامودیتی‌ها هم در ابهام فرو رفته و این یعنی کاهش؛ اتفاقاً

طبیعی است که کم‌شدن قدرت اقتصادی مردم باعث کاهش رونق و ایجاد رکود اقتصادی در آن می‌شود. در شرایطی که در ماه‌های گذشته سخن از میزبانی گردشگران جام جهانی قطر در این جزیره به میان آمد، سؤال اینجاست که مسئولانی که به ظرفیت بالای کیش حتی در حد میزبانی از گردشگران رویداد مهمی مثل جام جهانی آگاه‌اند، پس چرا در برابر رکود این جزیره تدبیری نمی‌اندیشند؟

پاسخ به این سؤال از آن جهت مهم است که رکود حاکم بر اقتصاد و بازار این منطقه آزاد چنان سنگین بوده است که بسیاری عطای کسب‌وکار در آن را به لغایش بخشیده و این عرصه کنار رفته‌اند؛ باین‌حال اصل موضوع به پرسش دیگری منجر می‌شود و آن اینکه با همین شرایط اقتصادی موجود آیا نمی‌شد تدبیری اندیشید که رونق این جزیره از دست نرود یا حداقل در وضعیت بهتری باقی بماند؟ مطرح‌کردن این پرسش‌ها قطعاً نیاز به ارانه راهکار نیز دارد و بهترین راهکاری که می‌شد مورد ارزیابی قرار گیرد، ایجاد بستری انگیزشی گردشگریزیری مانند جشنواره‌های استانی یا جشنواره‌های اقوام در طول سال به‌طور ممتد است که در کنار آن می‌توان تسهیلاتی را برای سفر گردشگران و ایجاد انگیزه در آنان ایجاد کرد که برای شرح بیشتر موضوع و به‌عنوان مثال می‌توان ۳۱ استان کشور را به‌گونه‌ای تقسیم‌بندی کرد که بسته به جمعیت هر استان به‌طور متوسط روند جز را یک هفته به نام آن استان در جزیره کیش برقرار شود و متناسب با

### خبربرگزیده

## متروپل باز هم فروریخت

متروپل آبادان دوباره فروریخت و بخش عظیمی از باقی‌مانده سازه متروپل آبادان (سمت خیابان سعدی) ظهر روز گذشته آوار شد. با فروریختن بخش‌های دیگری از سازه به‌جامانده از برج متروپل آبادان، مأموران امدادی و خدمات‌رسانی در محل حاضر شدند.

به گزارش فارس، مدیر روابطعمومی فوریت‌های پزشکی خوزستان از فوت یک نفر و مصدومیت یک نفر در ریزش متروپل خبر داد. عارف شِرهانی با اشاره به اعزام نیروهای فوریت‌های پزشکی به متروپل بیان کرد: متأسفانه تا این لحظه یک نفر جان خود را از دست داده است. او در ادامه با اشاره به تداوم خدمات‌رسانی در متروپل از مصدومیت یک نفر در این حادثه خبر داد. ایرنا نیز نوشته است که با فروریختن بخش‌های دیگری از سازه به‌جامانده از برج متروپل آبادان، مأموران امدادی و خدمات‌رسانی در محل حاضر شدند.

همچنین این رسانه نوشته است که معاون هماهنگ‌کننده قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیا(ص) سپاه پاسداران ۱۹ مهر به خبرنگار ایرنا گفته بود: تاکنون دو بخش از بقایای ساختمان متروپل آبادان تخریب شده و پیش‌بینی می‌شود عملیات تخریب سه‌ه قسمت باقی‌مانده در کمتر از یک ماه به اتمام برسد. سردار پاسدار اسداله حاجی‌زمانی بیان کرد: قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیا بلافاصله پس از وقوع حادثه متروپل آبادان در محل حضور یافت و بخش مهندسی کار را بر عهده گرفت و مسئولیت تخریب بقیه ساختمان متروپل نیز به این قرارگاه سپرده شده است.

وی افزود: با توجه به اینکه ساختمان متروپل از سازه خاصی برخوردار بوده و فاقد اصولی مهندسی است، تخریب آن باید به روش‌های مهندسی خاص انجام شود تا به ساختمان‌های مجاور آسیب نرسد. بخشی از باقی‌مانده ساختمان متروپل آبادان ۲۳ شهریور در زمان سبک‌سازی سازه فروریخته بود. در حادثه ریزش ساختمان متروپل آبادان که دوم خرداد امسال رخ داد، ۴۳ نفر جان باختند و ۳۷ نفر نیز مصدوم شدند.

### ادامه از صفحه ۳

## وزیر صمت رفتنی نیست؟

البته او مدعی شد که رئیسی توصیه‌ای برای کوتاه‌آمدن از استیضاح وزیر صمت مطرح نکرده است. طراح استیضاح وزیر صمت ادامه داد: «به نظر بنده جلسه رئیس‌جمهور با نمایندگان استیضاح‌کننده به این منظور بود که آقای رئیسی از نظرات استیضاح‌کنندگان و پاسخ‌هایی که وزیر صمت باید بدهند، ارزیابی داشته باشند».

**فاطمی‌امین استعفا داده می‌شود؟**

علاوه بر سخنان سیاهکلی، می‌توان به اظهارات و ادعای رضا حسینی‌قطب‌آبادی، عضو کمیسیون صنایع و از نمایندگان استیضاح‌کننده وزیر صمت هم استناد کرد. رضا حسینی‌قطب‌آبادی، در گفت‌وگویی تلویحا از علاقه رئیسی به فاطمی‌امین خبر داده و گفته است که دیدار رئیس‌جمهور با نمایندگان خواهان استیضاح مسئله مهمی است و ممکن است منجر به استعفای فاطمی‌امین از مسئولیتش شود.

این عضو کمیسیون صنایع و معادن مجلس تأکید دارد: «به‌نظر می‌رسد آقای رئیس‌جمهور نگذارند استیضاح انجام شود. با توجه به اینکه استیضاح وزیر صمت اعلام وصول شده احتمالاً آقای رئیسی جابه‌جایی را در مجموعه‌شان انجام دهند و از فاطمی‌امین در جای دیگری استفاده کنند تا استیضاح در دولت‌شان انجام نشود. برداشت من از شخصیت آقای رئیسی این است که نمی‌خواهد استیضاحی در دولتش انجام شود و انتقال قدرت آرامی را انجام خواهند داد».

**فضاسازی مثبت رسانه‌ای**

اقدام دیگری که ذکر آن خالی از لطف نیست، توجیه عملکرد وزرای در معرض استیضاح توسط برخی رسانه‌ها در آستانه جلسه استیضاح است. اقدامی که درباره فاطمی هم صدق می‌کند. به این شکل که با نزدیک‌شدن به جلسه استیضاح وزیر صمت، به وضوح شاهد تغییر رویکرد ناگهانی برخی رسانه‌های خاص در گفت‌وگوهای حمایتی از وزیری هستیم که تا پیش از این صحبت از ضعف عملکرد او بود. این رسانه‌ها در گفت‌وگوهایی حمایتی می‌کشند فضای مثبت به نفع فاطمی‌امین ایجاد کنند و فضای منفی مجلس علیه او را بشکنند و موج حمایتی راه بیندازند تا در روز استیضاح فضا را آن‌طور که می‌خواهند به دست بگیرند و نتیجه را طبق میل خود رقم بزنند. بازی رسانه‌ای‌که البته کم و بیش در موارد مختلف اتفاق می‌افتد و پیروز میدان کسی است که از این بازی رسانه‌ای به خوبی بهره‌برداری کرده است.

**محورهای استیضاح وزیر صمت**

در ادامه به مهم‌ترین انتقاد نمایندگان و استیضاح‌کنندگان وزیر صمت اشاره خواهیم کرد. یکی از محورهای چهارگانه استیضاح وزیر صمت آشفتنگی بازار خودرو است. محور دیگر درخصوص فولاد، سومین محور مقوله معادن و محور چهارم هم مربوط به تنظیم بازار است که فاطمی‌امین هر دو بار که برای پاسخ به سؤال استیضاح‌کنندگان به کمیسیون مربوطه رفته است، نتوانسته پاسخی قانع‌کننده‌ای به استیضاح‌کنندگان بدهد و رأی موافق کمیسیون را جلب کند. به همین دلیل هم هر دو بار استیضاح او به صحن علنی ارجاع شده است. با توجه به گزارش فوق این سؤالات مطرح است که آیا وزیر صمت پای مسئولیتش می‌ماند و کار به جلسه استیضاح می‌کشد یا قبل از آن با استعفا به این غائله خاتمه می‌دهد؟ آیا فاطمی‌امین با استعفا و دریافت حکمی جدید از سوی رئیس‌جمهور در جایی دیگر مشغول به کار می‌شود، یا به صحن علنی می‌آید و با توضیحاتش شناس دوباره خود را محک می‌زند؟ در این صورت آیا می‌تواند بنا به ادعای خود اعتماد دوباره مجلسی‌ها را جلب کند یا با رأی منفی مواجه شده و کرسی وزارت را به شخصی دیگری واگذار می‌کند؟ بنابراین باید منتظر بود و دید آیا رئیس‌وی استیضاح یک وزیر در کابینه‌اش تن می‌دهد یا پیش از استیضاح دست به تغییر در کابینه می‌زند؟

فرهنگ آن استان جشنواره‌هایی برگزار شود و مردم آن استان در آن بازه زمانی برای سفر به جزیره از تخفیفاتی مانند تخفیف عوارض ورود به جزیره کیش، تخفیف بلیت پرواز، تخفیف در قیمت هتل‌ها و اقامتگاه‌ها و حتی تخفیفات در خرید اجناس و بازی‌های تفریحی برخوردار شوند که بر اساس چنین تصمیماتی است که مردم به توانمندی مالی و انگیزه بیشتری برای سفر به این جزیره می‌رسند و قطعاً چنین راهکارهایی منجر به رونق دوباره این جزیره زیبا خواهد شد.

اگر بیندیشیم که جزیره زیبای کیش برای کشور یک آبرو و اعتبار است و برای گردشگری و اقتصاد کشور یک نقطه تعیین‌کننده محسوب می‌شود، تردیدی نمی‌ماند که تمامی قوانین، ایده‌ها و تصمیمات حول این جزیره و حتی سایر مناطق آزاد با نگاه منطقی می‌تواند به سمتی برود که منجر به رونق اقتصادی آن شود.

از طرف دیگر نکته حائز اهمیت در تقویت و احیای اقتصاد کیش این است که برخلاف تصور، کاهش ارزش پول ملی ایران برای جذب گردشگران خارجی، به‌خصوص باشگاه‌های ورزشی که سالانه اردوهای ورزشی را در مناطق ساحلی خلیج فارس برگزار می‌کنند، می‌تواند گزینه‌ای مطلوب باشد که حتی اگر موفق به جذب گردشگران و باشگاه‌های کشورهای سطح اول و پیشرفته دنیا نشویم، این امکان وجود دارد که در سطوح دیگر و در کشورهای دوست و درحال‌توسعه بتوانیم بازاریابی مناسب برای تقویت این جزیره انجام دهیم.

### ادامه از صفحه اول

## تصویر ایران ۱۰ سال آینده

۷- طرح‌های عمرانی و سرمایه‌گذاری‌ها: به دلیل مشکلات بودجه‌ای دولت، طرح‌های عمرانی همچنان ناتمام بوده و سرمایه‌گذاری چشمگیری در بخش‌های مختلف ازجمله نفت و گاز صورت نخواهد گرفت و از رقبای نفت و گازی عقب خواهیم ماند.

۸- با توجه به عدم پذیرش FATF از سوی ایران، مرادوات بانکی دچار مشکل خواهد بود و تنوع صادرات از لحاظ کالا و کشور محدود خواهد شد.

۹- به دلایل متعدد، بازاریابی بافت‌های فرسوده به نحو مطلوب انجام نخواهد شد و چهره بخشی از روستاها و شهرها همچنان نازیبا باقی خواهد ماند و همچنان کشور در معرض خطر زلزله و دیگر بلایای طبیعی خواهد بود.

۱۰- با وجود افزایش توان نیروهای مسلح، متأسفانه به دلیل تقویت عناصر مخرب در کشورهای مجاور و نفوذ کشورهای استکباری و اسرائیل به نمایندگی آنها و نیز ایدئولوژی متضاد و معاند با کشور ما، شرایط ژئوپولیتیکی مناسب نخواهد بود.

آنچه در بالا ذکر شد، چیزی جز بخشی از توضیح واضحات نیست و همه سیاست‌گذاران داخلی و نیز سیستم اقتصاد جهانی و اطلاعاتی کشورها از آن اطلاع کافی دارند؛ بنابراین درج آن به‌منزله زیره به کرمان بردن است. اما در این برهه زمانی که برنامه هفتم توسعه در دست تهیه است، صرفاً برای یادآوری قلمی می‌شود و علی‌رغم ازدست‌دادن فرصت‌ها، باز هم تنها این جمهوری اسلامی است که می‌تواند در راه یک اصلاح عمومی برای اداره کشور و آینده روشن‌گام بردارد؛ وگرنه عناصر مخرب، خائن و وابسته‌ای که در خارج از کشور سینه به تنور می‌جسباند و مدعی ایران بهتر هستند، توان اصلاحات را هرگز ندارند و بیشتر آتازشیست‌هایی هستند که یوپولیسم آنان بسیار فراتر از برخی عناصر موجود داخلی است و تنها‌کوش‌به‌فرمان اربابان خود هستند. هنوز فرصت برای بازاندیشی و سیاست‌های اصلاحی اقتصادی و اجتماعی فراهم است و امید است در طراحی‌های آینده خودخواهی، خودبزرگ‌بینی، حفریشمردن دشمن، عدم تعقل، عدم اتکا به مردم و باری‌نگرفتن از مردم جایی نداشته باشد.